

Sag C-45/23**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

31. januar 2023

Forelæggende ret:

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel

Afgørelse af:

19. januar 2023

Sagsøgere:

A

B

C

D

Sagsøgt:

MS Amlin Insurance SE

Hovedsagens genstand

Søgsmål anlagt af sagsøgerne mod sagsøgte – rejsearrangørens insolvensforsikringsselskab – med påstand om refusion af rejsens pris med tillæg af renter, som de har betalt til den rejsearrangør, hvormed de indgik en aftale om en pakkerejse, og som blev erklæret insolvent, efter at sagsøgerne på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder havde opsagt denne aftale, men før de beløb, de havde til gode, var blevet refunderet. Sagsøgerne har gjort gældende, at disse beløb er dækket af forsikringsaftalen mellem rejsearrangøren og sagsøgte. Sagsøgte har afvist at betale disse beløb med den begrundelse, at aftalen om pakkerejsen ikke blev opsagt som følge af rejsearrangørens insolvens, men derimod blev opsagt af sagsøgerne.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Anmodning om præjudiciel afgørelse i medfør af artikel 267 TEUF.

Præjudicielt spørgsmål

Skal artikel 17, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF fortolkes således, at den heri foreskrevne garanti for, at alle betalinger foretaget af eller på vegne af rejsende refunderes, også gælder, når den rejsende opsiger aftalen om pakkerejsen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder som omhandlet i dette direktivs artikel 12, stk. 2, og rejsearrangøren – efter at aftalen om pakkerejsen er blevet opsagt af denne grund, men før disse beløb er blevet refunderet til den rejsende – erklæres insolvent, hvorved den rejsende lider et økonomisk tab og dermed bærer en økonomisk risiko i tilfælde af rejsearrangørens insolvens?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF (herefter også »pakkerejsedirektivet«), navnlig 1., 3., 39. og 40. betragtning, artikel 17, stk. 1, og artikel 12, stk. 2.

Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, navnlig artikel 7.

Anførte nationale forskrifter

Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (lov af 21.11.2017 om salg af pakkerejser, sammensatte rejsearrangementer og rejseydelser (*Moniteur belge* af 1.12.2017) (herefter »lov om pakkerejser), navnlig artikel 30 og artikel 54, første punktum.

Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (kongelig bekendtgørelse af 29.5.2018 om insolvensbeskyttelse ved salg af pakkerejser, sammensatte rejsearrangementer og rejseydelser) (*Moniteur belge* af 11.6.2018) (herefter »bekendtgørelsen«), navnlig artikel 10, artikel 12, § 1, og artikel 13, stk. 1.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Sagsøgerne er forbrugere, mens sagsøgte er insolvensforsikringselskab for Exclusive Destinations NV, rejsearrangøren.
- 2 Den 13. november 2019 indgik den første sagsøger gennem formidleren Selectair Inter-Sun Reizen BVBA en aftale om en pakkerejse med Exclusive Destinations NV til en samlet pris på 36 832,00 EUR. Pakkerejsen skulle finde sted i marts 2020.
- 3 Rejsen blev som følge af COVID-pandemien ombooket til november 2020. Ifølge den nye bestillingsseddel udgjorde den korrigerede pris for rejsen 46 428,00 EUR, og det oprindelige beløb på 36 832,00 EUR var blevet betalt til rejsearrangøren.
- 4 I oktober 2020 spurgte formidleren på rejsearrangørens opfordring sagsøgerne, om de ønskede at udskyde deres rejse yderligere som følge af COVID-foranstaltningerne. Dette ønskede de ikke, hvorefter formidleren anmodede rejsearrangøren om at annullere rejsen og foretage en fuldstændig refusion. Rejsearrangøren tilkendegav at ville foretage det nødvendige.
- 5 Ved dom af 8. december 2020 erklærede Ondernemingsrechtbank Gent (retten i handels- og erhvervsretlige sager i Gent, Belgien) rejsearrangøren insolvent.
- 6 Den 9. december 2020 refunderede formidleren et beløb på 4 152,00 EUR, der endnu ikke var blevet videregivet til rejsearrangøren.
- 7 Den 22. januar 2021 blev sagsøgte opfordret til at refundere den betalte pris for rejsen. Sagsøgte afviste at foretage en refusion, eftersom rejsen var blevet annulleret af sagsøgerne og ikke som følge af rejsearrangørens insolvens.
- 8 Den 29. april 2021 har sagsøgerne ved den forelæggende ret nedlagt påstand om refusion af den betalte pris for rejsen.
- 9 Sagsøgte har nedlagt påstand ved den forelæggende ret om, at sagsøgernes søgsmål forkastes som ugrundet.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 10 Som begrundelse for søgsmålet har sagsøgerne gjort gældende, at det fremgår af ordlyden af forsikringsaftalen mellem MS Amlin Insurance SE og Exclusive Destinations NV, at sidstnævntes manglende refusion er dækket af forsikringsaftalen. I denne forbindelse har sagsøgerne navnlig henvist til artikel 1.1 i de almindelige forsikringsbetingelser, hvor forsikringens genstand beskrives således: »Forsikringsaftalens genstand er i henhold til lov om pakkerejser og bekendtgørelsen (artikel 8) i tilfælde af forsikringstagerens insolvens: a) de beløb, som skal refunderes til den rejsende, og som er blevet betalt til forsikringstageren

ved eller efter indgåelsen af en aftale om en pakkerejse [...]«. Ifølge sagsøgerne skal denne bestemmelse forstås således, at alle beløb, som er blevet betalt til rejsearrangøren og skal refunderes af denne, er omfattet af forsikringsdækningen.

- 11 Sagsøgte har bestridt, at sagsøgernes situation er dækket af denne forsikringsaftale, eftersom forsikringsdækningen kun gælder for refusion af rejsens pris, hvis rejsen ikke kan gennemføres som følge af rejsearrangørens insolvens.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 12 For at afklare, om sagsøgernes forsikringsbegivenhed er dækket af den forsikringsaftale, der er indgået mellem sagsøgte og rejsearrangøren, undersøger den forelæggende ret pakkerejsedirektivets bestemmelser og de nationale bestemmelser, der vedrører insolvensbeskyttelsen.
- 13 Indledningsvis henviser den forelæggende ret til pakkerejsedirektivets artikel 17, stk. 1, hvorefter medlemsstaterne er forpligtet til at sikre, at rejsearrangører, der er etableret på medlemsstatens område, stiller garanti for, at alle betalinger foretaget af eller på vegne af rejsende refunderes, i det omfang de relevante ydelser ikke leveres som følge af rejsearrangørens konkurs eller insolvens. Endvidere præciseres det i 39. og 40. betragtning, at medlemsstaterne bør have et skøn med hensyn til, hvordan der arrangeres beskyttelse mod konkurs eller insolvens, men at de skal sikre, at beskyttelsen bliver tilgængelig, så snart rejseydelser som en konsekvens af rejsearrangørens likviditetsproblemer ikke bliver udført, ikke vil blive udført eller kun delvist vil blive udført, og at beskyttelsen dækker de forventelige betalinger, der rammes af rejsearrangørens konkurs eller insolvens.
- 14 Heraf udleder den forelæggende ret, at den i pakkerejsedirektivets artikel 17, stk. 1, fastsatte garanti kun er foreskrevet, såfremt de pågældende ydelser som følge af rejsearrangørens insolvens ikke leveres. Dette direktiv foreskriver derfor ikke nogen garanti, hvis ydelserne af en anden grund end rejsearrangørens insolvens ikke leveres, såsom i tilfælde af den rejsendes opsigelse af aftalen om pakkerejsen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, som omhandlet i dette direktivs artikel 12, stk. 2. I dette tilfælde har den rejsende ret til fuld refusion af alle betalinger for pakkerejsen.
- 15 Hvad angår lov om pakkerejser, hvorved pakkerejsedirektivet blev gennemført, bemærker den forelæggende ret for det første, at ordlyden af artikel 54, første punktum – hvorefter rejsearrangører og formidlere med hjemsted i Belgien stiller garanti for, at alle betalinger foretaget af eller på vegne af rejsende refunderes, i det omfang de relevante ydelser ikke leveres som følge af rejsearrangørens konkurs eller insolvens – i vidt omfang er enslydende med pakkerejsedirektivets artikel 17, stk. 1, og at denne bestemmelse ikke fastsætter en mere omfattende beskyttelse end dette direktiv. Desuden henviser den forelæggende ret til artikel

30 i lov om pakkerejser, hvorefter den rejsende har ret til at opsigte aftalen om pakkerejsen, »i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, eller som i væsentlig grad berører befordringen af passagerer til destinationen«. I dette tilfælde har den rejsende i henhold til denne bestemmelse også ret til fuld refusion af sine betalinger til rejsearrangøren. Denne ordlyd er dermed sammenlignelig med pakkerejsedirektivets artikel 12, stk. 2. Endelig bemærker den forelæggende ret, at bekendtgørelsens artikel 13, stk. 1, begrænser refusionen til »alle betalinger, som den rejsende har ydet til den erhvervsdrivende for rejseaftalen, hvis aftalen som følge af den erhvervsdrivendes insolvens ikke opfyldes, eller alle betalinger, som er blevet ydet for rejseydelser, der på grund af den erhvervsdrivendes insolvens ikke leveres«. På baggrund heraf konkluderer den forelæggende ret, at lov om pakkerejser og bekendtgørelsen med hensyn til den foreskrevne garanti i tilfælde af insolvens har samme indhold som pakkerejsedirektivet.

- 16 Den forelæggende ret er derfor af den opfattelse, at den i lovgivningen fastsatte insolvensbeskyttelse henset til den nuværende retstilstand ikke gælder for rejsende, der er i samme situation som sagsøgerne, hvor de som følge af en opsigelse af aftalen om pakkerejsen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder har ret til refusion af rejsens pris, men hvor refusionen ikke finder sted, fordi rejsearrangøren erklæres insolvent efter opsigelsen af denne aftale, men før den betalte pris for rejsen er blevet refunderet. De faktiske omstændigheder i hovedsagen vil i så fald ikke udgøre en forsikringsbegivenhed, der er omfattet af forsikringen, således at søgsmålet vil være ugrundet.
- 17 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om denne bedømmelse og om rækkevidden af den beskyttelse, der er fastsat i pakkerejsedirektivets artikel 17, stk. 1.
- 18 I lyset af dette direktivs generelle formål om at bidrage til at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, er der ifølge den forelæggende ret for det første tvivl om, hvorvidt der som omhandlet i 39. betragtning foreligger en fuld beskyttelse mod rejsearrangørens insolvens, der bidrager til forbrugerbeskyttelsen.
- 19 Mens Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, som blev ophævet ved pakkerejsedirektivet, var i kraft, fastslog Domstolen, at formålet med insolvensbeskyttelsen består i at beskytte forbrugeren mod de risici, der følger af, at den rejsende betaler rejsens pris før opfyldelsen af aftalen om pakkerejsen. Det mål, der tilsigtes med beskyttelsen, indebærer, at den rejsende i tilfælde af rejsearrangørens insolvens har ret til refusion af de beløb, som vedkommende allerede har betalt (jf. dom af 8.10.1996, Dillenkofer, C-190/94, EU:C:1996:375, præmis 42, af 14.5.1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:26, præmis 18, af 16.2.2012, Blödel-Pawlik, C-134/11, EU:C:2012:98, præmis 19, af 1.12.1998, Rechberger m.fl., C-140/97, EU:C:1999:306, præmis 74, og af 10.7.2019, HQ m.fl., C-163/18, EU:C:2019:585, præmis 41). Endvidere har Domstolen vedrørende artikel 7 i

direktiv 90/314/EØF fastslået, at garantien for »tilbagebetaling af erlagte beløb« vedrører de tilfælde, hvor rejsearrangørens insolvens eller konkurs indtræder efter kontraktens indgåelse, og før kontrakten skal opfyldes (jf. dom af 14.5.1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:226, præmis 19).

- 20 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om den omstændighed, at en rejsende i sagsøgernes situation er uden beskyttelse i tilfælde af insolvens, bidrager til at fremme forbrugernes interesser og et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.
- 21 For det andet er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt de nuværende regler kan medføre forskelsbehandling.
- 22 Den forelæggende ret henviser til, at en rejsende, hvis rejse ikke kan gennemføres, fordi rejsearrangøren bliver insolvent før rejsen, i princippet lider et økonomisk tab, idet vedkommende mister den pris, der er betalt for rejsen, men at en rejsende, der som følge af opsigelsen af en aftale om en pakkerejse på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder har ret til fuld refusion af rejsens pris, også lider et finansielt tab, hvis rejsearrangøren bliver insolvent efter opsigelsen af aftalen om pakkerejsen, men før rejsens pris er blevet refunderet til den rejsende.
- 23 Selv om begge kategorier af rejsende dermed bærer den samme risiko, er det i henhold til pakkerejsedirektivet kun den første kategori, der er omfattet af den foreskrevne beskyttelse mod rejsearrangørens insolvens.
- 24 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt der foreligger en begrundet forskelsbehandling. I denne forbindelse bemærker den, at situationen for begge kategorier udviser visse forskelle, men også overlapninger. Således gør en rejsearrangørs insolvens det endegyldigt umuligt at opfylde aftalen om pakkerejsen, mens de uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder sædvanligvis er af forbigående art. Desuden er manglende opfyldelse af aftalen om pakkerejsen som følge af insolvens en situation, som den rejsende sættes i ufrivilligt, og som ligger uden for vedkommendes kontrol. Det forholder sig omvendt, når den rejsende selv beslutter at opsige aftalen om pakkerejsen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder. For den rejsende er denne beslutning imidlertid ligesom insolvensen en følge af en uønsket og uundgåelig situation. Endelig foreligger der hvad angår den første kategori af rejsende fortsat en gældende aftale om en pakkerejse, mens aftalen om pakkerejsen hvad angår den anden kategori opsiges før rejsearrangørens insolvens. Det er derfor uklart for den forelæggende ret, om disse forhold begrunder en forskelsbehandling eller ej.